

VZDĚLÁVÁNÍ V ADIKTOLOGII:
OD SKÁLY K ROZVOJI UNIKÁTNÍHO
VZDĚLÁVACÍHO MODELU

Pavlovská, A., Miovský, M.
Klinika adiktologie, 1. LF UK a VFN v Praze

AT konference 2016, Seč

Kam podle Vás adiktologie míří?

- Je specializace nutná? Je to k užitku nebo komplikace? Je to správná cesta k vytvoření nové profese?
- Kdo všechno má se závislími pracovat? Kdo je „odborník na závislosti“?
- Jaké má mít vzdělání? Co musí umět?
- Na čem má být vzdělání postavené? (kompetence, praktické dovednosti)
- Máme vytvářet společný evropský model vzdělávání?

**Jak to dělají ve světě a jak
jsme to dělali a děláme my v
ČR...**

Rozvoj specializace v adiktologii = **světový fenomén**

Kontinent	Počet studijních programů
Evropa (7 zemí, včetně ČR)	34
USA + Kanada	393
Austrálie + Nový Zéland	7
Asie	3
CELKEM	437

Počty programů dle úrovně vzdělání Evropa + USA

Titul	Počet
Associate Degree (AA, AAS)	161
Bachelor Degree (BA, BSc)	55
Master Degree (MA, MSc)	75
PHD	10

Studijní programy v Evropě

Primární rámec studia

- Lékařství, medicína (5)
- Sociální práce (5)
- Psychologie (4)
- Business
- Právo
- Výzkum

Název programu

- Addiction/dependence (18)
- Drug (11), alcohol (10)
- Substance mis/use, counseling, psychology

Praxe

- **17 evropských programů má praxi jako nezbytnou součást studia**, délka od 100 do 400 hodin
- Podpora dobrovolnické činnosti
- Výzkumné praxe

Předměty

- Výzkumné metody, statistika, metodologie, evaluace, evidence-based praxe, analýza dat (25)
- Úvod do problematiky užívání NL a závislosti, teorie, modely závislosti (18)
- Metody a dovednosti intervencí, MI (17)
- Léčba (10)
- Trestně-právní systém, právo, kriminologie (10)
- Duševní zdraví, DD (10)
- Sociální práce, politika, sociologie
- Praxe
- Protidrogová politika
- Harm reduction
- Psychologie
- Poradenství
- Řízení organizací, vedení lidí
- Psychofarmakologie
- Psychoterapie, KBT, psychoanalýza
- Prevence
- Ochrana dětí, rodinná terapie
- Public health
- Neuropsychologie, neurovědy

Co s těmito daty?

- Cílem je zmapovat univerzitní studijní programy ve světě (Ph.D. studium)
- Soustředíme se podrobněji na rozdíly a podobnosti mezi nimi
- Inspirace, příležitost k navázání spolupráce
 - Kontakty
 - Výměnné studijní pobyty, Erasmus
 - Spolupráce na odborných člancích (zahraniční časopisy)

Inspirace ze zahraničí?

- **Otázka by možná mohla znít i obráceně – inspirace od nás pro zahraničí**
- Máme unikátní komplexní univerzitní model vzdělávání (Bc., Mgr., Ph.D.)
- Absolventi mají zdravotnické vzdělání
- Profese je ukotvena v legislativě – práce bez dohledu
- Studenti absolvují 320 hodin praxe (Bc.), 200 (Mgr.)
- V zahraničí více stupňů vzdělání, více možností, jak získat kvalifikaci (certifikace, „dílčí“ tituly)
- **Anglická paralelka – jak to dělat zde pro zahraniční studenty?**

Studium ADIKTOLOGIE

- Od r. 2005
- Plynulé vyústění předchozího vývoje vzdělávání
- Bc., Mgr. i Ph.D. = komplexní univerzitní vzdělání = evropské unikum (v USA 1 program)
- 2008 – zákon č. 96/2004, Sb. + vznik ČAA
- Předměty v širokém spektru transdisciplinárního přístupu (sociální práce, psychologie, právo, public health, case management, vedení lidí, poradenství, PST atd.)

Vzdělávání před Skálou a v době Skály

- 3 proudy v ČSR:
 - Svépomocné aktivity
 - Rozvoj specializovaných léčebných programů
 - Harm reduction (90. léta)
- Primárně tradiční abstinenčně orientovaná léčba, v té době zejména závislosti na alkoholu
- Březen 1948 - KLUS
- Září 1948 – Apolinář (pod PK 1.LF UK)
- **Apolinářský zápisník** – pro vzdělávací účely (personál i pacienti)
- 1957 – publikace **Alkoholismus: Terminologie, diagnostika, léčba a prevence** (Skála), 1973 **Toxikomanie** (Urban)
- 1965 – **Protialkoholní obzor** (dnes **Alkoholismus a drogové závislosti**, SR)
- 1967 – **SUR** (intenzivní tréninkový model pro psychoterapeuty a psychiatry specializované na PST a závislosti)
- 1974 - Centrum drogových závislostí (Rubeš) – v Apolináři (*Miovský et al., 2015*)

Obecnější rámec vývoje oboru adiktologie

- Obor má zásadní vliv ve zdravotní i sociální oblasti vzhledem k tomu, jak jsou návykové nemoci rozšířené
 - Vývoj od medicíny k samostatné disciplíně
 - Psychiatrie, psychosomatická medicína (holistický přístup)
 - 80. léta – výzkum personálu „adiktologických“ služeb
 - Profesionální poradci bez specializace na závislosti
 - Bývalí uživatelé NL bez vzdělání
 - Poradci bez příslušného vzdělání
 - → potřeba vzdělávání a rozvoje služeb (*Miovský, 2007*)
- SPECIALIZOVANÉ KURZY (Podané ruce, SANANIM) →
VZNIK STUDIJNÍHO PROGRAMU ADIKTOLOGIE

Propojení historických východisek s moderním pojetím adiktologie

- → Adiktologie jako studijní program a samostatný obor vlastně není překvapivé vyústění, jen navazuje na to, co již zde bylo nastartováno
- Plynulý vývoj, vznik Koncepce vzdělávání v adiktologii
(Miovský et al., 2014)
- Navazuje na specializaci AT
- Doplnění práce lékařů a jiných profesí
- Psychoterapeutický výcvik – mnoho absolventů pokračuje v SUR
- Rozšiřování podobného vzdělání v zahraničí

→ KRUH SE UZAVÍRÁ 😊

Aktuální statistiky na závěr

+ otázka ze začátku:

Je specializace nutná? Je to k užitku nebo komplikace?
Je to správná cesta k vytvoření nové profese?

	STUDENTI	ABSOLVENTI	CELKEM
BC	120	230	350
MGR	89	82	171
PHD	19	0	19
CELKEM	228	312	540

Literatura

- Miovský, M., Miller, P., Grund, J. P., Běláčková, V., Gabrhelík, R. & Libra, J. (2015). Academic education in addictology (addiction science) in the Czech Republic: Analysis of the (pre-1989) historical origins. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, 32, 527-538.
- Miovský, M., Kalina, K., Libra, J., Popov, P., Pavlovská A. (2014). Education in Addictology in the Czech Republic: the Scope and Role of the Proposed System. *Adiktologie*, 14 (3), 310-328.
- Miovský, M. (2007). Zdravotnický obor adiktologie: reflexe vzniku, současného vývoje a budoucího směřování kvalifikačního studia [Medical addictology: Reflection of origin, current developments and future directions of qualification studies]. *Adiktologie*, 7 (2), 30-45.
- Zákon č. 96/2004, Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních.

WE JUST WANT TO SAY... THANK YOU!

Amalie Pavlovská, pavlovska@adiktologie.cz

Prof. Michal Miovský, Ph.D., mmiovsky@adiktologie.cz

Grantová podpora: Karlova Univerzita v Praze No.
PRVOUK PO3/LF1/9